

החליל פרק חמישי סוכה

לה א מוי פ"ד מהל'
ממדין הלכה ט:

תורה אור השלם

1. אמרו צדיק פי טוב כי
פרי מעלליהם יאכלה:
ישעיהו ג'

רבינו הגאון

בשכר הגפת דלתות,
והיוצאין פתחו והבאין
צוריקן לסגור [השערים
שפתחו היוצאין]. והיו
ששנו הנכנס נוטל שבע,
[בין] בשכר הגפת דלתות.
ואמרין לימא ליה משמר
היוצא למשמר הנכנס,
נחלוך אלו י"ב חלות
שש שש, וכן שבבת
הבאה תחלקו אותם עם
המשמר הנכנס שש שש.
והיו פירוש דל בדל.
הגאון הבאה נ"א: האה
קרבנה עכשיו ואפילו היא
מוטת, כגון הנאת קישות
שהיא קטנה ואדם אוכלה
מיה, חפץ בה ובחר
באכילתה מיה, מאכילת
דלעת שהיא צריכה איתור
עד שתבשיל, כבוד
הקרבן לישנא קיליא הוא
מן החוק. כך אני
טוב לי שתי חלות
בשבת זו [מן]ותר מחמשה
לשבת אחרת. אמר רב
יהודה ובמוספין חולקין.
ואיתוחב רב יהודה,
ונתבר, כי המוספין של
משמר היוצא הן בלבד.
מתני' הנכנסין חולקין
בצפון והיוצאין בדרום,
בילגה לעולם חולקת
בדרום, טבעתה קבועה
וחלונה סתומה. פי' בילגה,
שם המשמרה. ומסקנא
דשמעתא, מפני שהתרה
ולא באה בשבתה במקדש
לעבוד עבודתה, קנסיה
הכמים בחלוקה ובטבעתה
ובחלונה. פי' בחלוקה,
שחולקת בדרום לעולם.
ותנא לפיכך בילגה נראית
יוצאה לעולם. טבעתה
קבועה. פירוש שהיתה
לכל משמר טבעת של
ברזל קבועה בקרקע,
(פורס) שקושרין חבל
ברגלי השור ומכניסין חבל
ההוא בטבעת, ומושכין
החבל מעט מעט ומפליין
השור בניחוחא דחיישין
לריסוק אברים. ופירוש
בתלמוד ארץ ישראל רב
אמר משום ר' יהודה
טבעות עשור חרות
מלמעט וצרות מלמעט.
ושנינו במדות פרק ג'
טבעות היו לצפון של
מזבח, שש הסדרים
ותנא בתוספתא כ"ד

בוצינא טבא מקרא. משל הדיוט הוא האומר לחצרו דלעת
קטנה אני נותן לך במחזור אם תרצה להניחה עד
שמגדל ומיעשה קרא תניחה טוב לו ליטלה מיד שמא לאחר זמן
יתחרט צו זה או שמא לא יטכרך זה לזה כך פי' בקוטרס *ור"ת
מפרש דעל כרחק בוצינא וקרא שני
מיניס הס דקשוזין מתרגמינן בוצינא
ודלעת היינו קרא כדמוכה בנדרים
פרק הגודר מן המצוה (דף נ"א).
דלמרינן מאי דלעת הרמוזה קרי
קרקחאי וקישואין ודילועין צ' מיניס
כדמוכה במסכת כלאים (פ"ג מ"ה)
דמתן נוטע אדם קישות ודלעת בתוך
גומא א' ובלבד שמהא זו נוטה ללד זו
חו נוטה ללד זו ונוטה שער של זו
ללכאן ושער של זו ללכאן ועוד ראיה מהא
דלמרינן בפרק גלגה שאכלו (בבבס)
דף מה. בוצינא מקטפי' ידע משמע
דלאחר שנגמר הפרי נקרא בוצינא
ואומר ר"ת שהקישות מין פרי קטן
מדלעת שממנה להתבשל ויכול
למלוש מיד והדלעת גדולה ואינה
ממרת להתבשל ואין יכול למלושה
עד לאחר זמן ואיכא אדם דבר מועט
לאלתר מדבר מרובה לאחר זמן י:

הדרן עלך החליל וסליקא לה מסכת סוכה

לסרדיוט אחד ממלכי יוונים כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבועתת בסגולה
על גבי המזבח ואמרה לוקום לוקום עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל
ואי אתה עומד עליהם בשעת הדרח וכששמעו חכמים ברבר קבעו את
מבעתה וסתמו את חלונה ויש אומרים משמרתו שוהה לבא ונכנס יושב
אחיו עמו ושימש תחתיו אע"פ ששכיני הרשעים לא נשתכרו שכיני בילגה
נשתכרו שוהה לבא היינו דקנסין לכולה משמר אלא למ"ד מרים בת בילגה
שהמירה דתה משום ברתיה קנסין ליה לדידיה אמר אביי אין כדאמרי אינשי
שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה ומשום אבוה ואימיה קנסין לכולה
משמרה אמר אביי אוי לרשע אוי לשכיני טוב לצדיק טוב לשכיני [שנאמר
יאמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו]:

הדרן עלך החליל וסליקא לה מסכת סוכה

לוקוס. הוא זאב בלשון יווני: **וכשמעו חכמים דבר.** לאחר שגברת יד צית חשמונאי: **סמנו חלונה.** של משמרה ולקמן פריך ומשום
דידה קנסין לכולה משמרה: **משמרתו של בילגה שוהה לבא.** כשהגיע שבת שלה לא היו באים ומוכחא מילתא שאין העבודה חביבה
עליהם: **ונכנס ישב אחיו.** סדר משמרות בילגה אחר ישב וכשישכב יואל בילגה נכנס וכששהה משמרת בילגה לבא עיכבו ישב
במשמרתו ולא יאל לפיכך קנסיה: **ואע"פ של שכיני הרשעים לא נשכרו.** דאוי לרשע אוי לשכיני: **שכיני בילגה נשכרו.** היינו
ישב: שכינה לעולם חולקת בדרום. ואפי' בכניסתו וישב לעולם בצפון אף ביציאתו שהרי בילגה נכנס אחריו ושבת הוא להם
לחולקי כפון: **משום ברתיה קנסין ליה לדידיה.** כלומר אפי' לאבוה מי הוה לן למיקנסיה: **שווא דינוקא בשוקא דאבוה או דאימיה.**
משל הדיוט הוא מה שהמיוק מדבר בשוק מאציו או מאמו שמע אף (זוה) אס לא שמעה מאציה שהיה מצוה את העבודה לא אמרה
כן. שווא דיבור כמו לא תיפוק לנו שווא (ב"ב דף נ"ג). וצקדושין (דף ע:). שווא דמר לא ידענא: **אוי לרשע ואוי לשכיני.** צרות
כהניס' תניא וחללו את האצנים ויקרא דין נגע בצנן שבמקצוע שניהן חולצין ואע"פ שהנגע לא נראה אלא בצניו של זה מחמת שהיתה עינו
צרה בכליו חצירו לקה בשבילו מכאן אמרו אוי לרשע אוי לשכיני וממילא טוב ללדיק טוב לשכיני מדמה טובה מרובה:

הדרן עלך החליל וסליקא לה מסכת סוכה

של ד' ד', ויש אומרים ד' של שש שש, שעליהן שוחטין את הקדשים.
טבעות היו שם כנגד כ"ד משמרות [כהונה, כ"ד חלונות היו שם כנגד

גב' והני סרסי מאי עזידייהו. אדר' יהודה קאי דלמר הנכנס
נוטל שבע: **בשכר הגפת דלתות.** שמשמר הנכנס מגיף
הדלתות ערבית שפתח אותן משמר היואל: **ונימא ליה.** יואל לנכנס:
דל בדל. הסר חוק זה מכאן בשביל שיסירוהו אלכך אס תגול עכשיו
שבע יגול לשבת הצאה משמר הנכנס
שבע ואתה"י טול עמה בשוה כדי
שמשמר גם אתה לשבת הצאה בשוה.
דל הסר כמו דל רגלים (ר"ה דף ט:)
וכדגרסינן בריש מסכתא (דף ט). דל
עשירות קרנים איכא כל סוכה דל
דפנות ליכא כל סוכה דל מעשר
זהמה (ר"ה דף ט:): **בוצינא טבא**
מקרא. משל הדיוט הוא האומר
לחצירו דלעת קטנה אני נותן לך
במחזור אם תרצה למלושה עכשיו
תלוש ואס תרצה להניחה עד שמגדל
ומיעשה קרא תניחה ומגדל טוב לו
ליטלה מיד שמא לאחר זמן יתחרט צו
זה או שמא לא יטכרך זה לזה הי"ג
גזי משמרות מי שראוי ליטול עכשיו
לא ימתין לשבת הצאה: **ובמוספין**
חולקין. כי היכי דפלגי בלחם הפנים
משמר הנכנס והיואל פלגי נמי
עבודת המוספין של כל שבת:
וצוין. מסלקין ומסדרין לחם הפנים
ומקטירין שני צוין לצונה שסילקו
מעל השלמן והן ממירין את הלחם
באכילה כדכתיב: והיה לחם לאזכרה:
האי סנא לא איירי בחלוקה כלל.

ואס תאמר מאחר שהמשמר היואל
עושה המוספין היאך יחלקו בהם
משמר הנכנס אינהו נמי מהפכי צו
בניורא על המוצא כל היום לאחר
שיאל משמר היואל ומתניתין דאייירי
בחלוקה ולא תנא חלוקה דמוספין
היינו טעמא דלא איתציה דאיכא
למימר תנא דמתניתין אידי דאייירי
בלחם הפנים דרגלים הוא איירי
בלחם דשאר ימות השנה ואגב גררא
צלמנא נסב חלוקה צשאר שבתות:
נכנסין. לעורה: **כדי שיראו**
נכנסין. טעמנא דמתניתין קא מפרש
וגמרא היא: **מרים צב בילגה.** ממשמר
בילגה היתה וכן שמה: **כשנכנסו יוונים**
להיכל. צימי מתמיהו צן יוחנן:

הדרן עלך החליל וסליקא לה מסכת סוכה

הדרן עלך החליל וסליקא לה מסכת סוכה

וקנסו בילגה שהתנה לבוא, בשלשתן. על אלו נאמר אוי לרשע אוי לשכנו אשר לצדיק אשר לשכנו.
הדרן עלך החליל וסליקא מסכתא סוכה

- א) כמות פג: תמורה ט.
- ב) [תוספתא פ"ד י"ב].
- ג) [תוספתא ספ"ד].
- ד) ז"ל ואתה תמס.
- ה) [ויקרא דג] ו [ז"ל וז].
- ו) [מלוע פרק ד].
- ז) [וע"ע מוס' כמות פג].
- ח) [פג].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בוצינא ובי'
ר"ת מפרש. עין טורי
אכן מגילה דף י"ג ע"ב
מוס' ד"ה היינו דלמרי:

מוסף רש"י

בוצינא טבא מקרא.
בוצינא דלעת קטנה, קרא
דלעת גדולה, האומר
לחצירו קא לך דלעת קטנה
בנימא, או המתן עד
שגידלו וקא גדולה, טוב לו
ליקח הקטנה מדי, כי לא
ידע מה יזיל ויס [בתבות
פג]: בוצינא דשפתא טב
מקלא דלחמך [תמורה ט].
הדרן עלך מסכת סוכה

רבינו הגאון

כ"ד משמרות] ליה. אלו
חלונות של לוח, שהיו
נותנין בהן כלי שיר. והן
זולתי חלונות כהנים. ועוד
תן כוונה בפרק גלגה
ערופה יוחנן כהן גדול
העביר הדיינית המעשר
ואף הוא ביטל את
המעוררין ואת הנוקפין.
ופירש בתלמוד בענין
הנוקפין, אמר רחבה שהיו
מסרסין לעגל בין קרניו
כדי שיהיו לו דם בעיניו,
ובא הוא ואסר לעשות
כך משום דמחוי כמזבא.
במתינתא תנא שהיו מכין
העגל בין קרניו כדרך
שעושין לעבודה זרה, אמר
לחן יוחנן כהן גדול
עד מתי אתם מאכילין
למזבח נבלות, נבלות הוא
שחוטות ניהו, אלא אימא
טרפות, חיישין שמת ניקב
קרום של מוח. מה עשה
תיקן להם טבעות בקרקע.
כאשר כבר פירשנו למעלה
ענין הטבעות. וחלונות
של כהנים היו נותנין
בהן בגדיהן, וכתוב היה
עליהם תשמיש הכלים.
דתנן במסכת תמיד פרק
ה' מסרום לחזנים והיו
מפשטין את בגדיהם ולא
היו מניחין עליהם אלא
מכנסים בלבד, וחלונות
היו שם וכתוב בהן
תשמיש הכלים. וכך
היו להן חלונות לת
בהן סכינים ששוחטין
בהן, דתנן וש"ו אמה
מן הדרום והוא היה
נקרא בית החליפות,
ששם גונזין את הסכינין.